

Examensarbete, 15 hp, för

Kandidatexamen i företagsekonomi: Redovisning och Revision

VT 2017

Revisorns betydelse vid kreditbedömning; sett ur bankens perspektiv

– Effekten av en avskaffad revisionsplikt

Adi Aganovic

Sammanfattning

Den 1 november 2010 avskaffades revisionsplikten för mindre företag i Sverige med avsikt att underlätta villkoren för de minsta företagen. Kraven för frivillig revision är att företagen inte överstiger mer än ett av följande värden; högst tre anställda, nettoomsättning på högst 3 miljoner kronor och balansomsättning på högst 1,5 miljoner kronor. Syftet med en revisor var att denne skulle generera trygghet och trovärdighet både internt och externt. Internt i företaget som har reviderats samt även externt för att minska osäkerheten för bolagets intressenter och att förstärka den finansiella informationen som tillförlitlig. Trygghet och trovärdighet används ofta gentemot banker vid kreditbedömning. Syftet med studien är att undersöka revisorns betydelse för bankernas kreditbedömning sju år efter att revisionsplikten avskaffats. Vilken betydelse har den för småföretag i Sverige sett ur bankernas perspektiv? Utöver revisorns betydelse vill jag studera vilka faktorer banker utgår ifrån när man gör sin kreditbedömning av småföretag och om det finns svårigheter kring kreditbedömningen. Utifrån en kvalitativ studie har sex banker/kreditgivare intervjuats där empiri samlats in för att svara på dessa forskningsfrågor. Studien visar att revisorn har betydelse vid bankernas kreditbedömning av småföretag efter avskaffandet av revisionsplikten. Revisorn fungerar som en kvalitetsstämpel där banken kan känna sig trygg i att siffrorna från den kvantitativa informationen stämmer samt att det skapar ett förtroende mellan kreditgivare och kredittagare.

Nyckeltal: Revisor, kreditbedömning, banker, småföretag, avskaffandet av revisionsplikt

Abstract

On November 1, 2010, the audit obligation for smaller companies in Sweden was abolished with the intention of facilitating the conditions for the smallest companies. The voluntary audit requirement is that companies do not exceed more than one of the following values; No more than three employees, net sales of no more than SEK 3 million and a total balance of no more than SEK 1.5 million. The purpose of an accountant was that this would generate security and credibility both internally and externally. Internally in the company that has been audited and also externally to reduce the uncertainty for the company's stakeholders and to strengthen the financial information as reliable. Security and credibility are often used against banks in credit assessment. The purpose of the study is to investigate the importance of the auditor for the banks' credit assessment seven years after the audit obligation has been abolished. What does it mean for small businesses in Sweden from the banks perspective? In addition to the importance of the auditor, I want to study what factors banks are assuming when doing their credit assessment of small businesses and if there are difficulties in the credit assessment. Based on a qualitative study, six banks / creditors have been interviewed where empirical information were collected to answer these research questions. The study shows that the auditor is of importance in the banks' credit assessment of small businesses following the abolition of auditing obligations. The auditor acts as a quality stamp where the bank can feel confident that the figures from the quantitative information are correct and that it creates trust between creditors and debtors.

Keywords: Auditor, Credit Rating, Banks, Small Banks, deregulation of the statutory audit

Förord

Jag vill tacka mina respondenter som varit väldigt tillmötesgående under studiens gång. Jag vill även tacka min familj som visat stort stöd under hela perioden.

Kristianstad
Augusti 2017

Adi Aganovic

1. Inledning	7
1.1 Problembakgrund	7
1.2 Problemdiskussion.....	8
1.3 Problemformulering	11
1.4 Syfte.....	11
1.5 Disposition.....	11
2. Teoretisk referensram.....	13
2.1 Revisorn.....	13
2.2 Kreditbedömning.....	14
2.2.1 Affärsidé.....	16
2.2.2 Resursanalys.....	16
2.2.3 Omvärldsanalys	17
2.2.4 Ekonomisk analys	17
2.3.1 Svårigheter vid kreditbedömning av småföretag.....	18
2.4 Informationsasymmetri	19
2.5 Sammanfattning teori	20
3. Metod.....	22
3.1 Metodval.....	22
3.2 Litteratursinsamling.....	22
3.3 Tillvägagångssätt.....	22
3.3.1 Intervjuerna	23
3.3.2 Val av respondenterna	23
3.3.3 Respondenterna	24
3.4 Studiens trovärdighet.....	25
4. Empiri.....	27
4.1 Sparbanken Skåne	27
4.2 SEB.....	28
4.3 Nordea	30
4.4 Handelsbanken	31
4.5 Ikano Bank	33
4.6 Länsförsäkringar Bank	34
4.7 Sammanfattning.....	36
5. Analys	38
5.1 Kreditbedömning.....	38
5.2 Svårigheter vid kreditbedömning	41
5.3 Revisorns betydelse.....	43
6. Slutsats.....	46
6.1 Slutsats.....	46

6.2 Förslag till framtida forskning.....	47
Referenser	48
Bilaga 1 - Enkäten	51

1. Inledning

I det inledande kapitlet ges en beskrivning av studiens problembakgrund, problemdiskussion följt av problemformulering, syfte, avgränsning och slutligen disposition.

1.1 Problembakgrund

Revisionsplikten infördes i Sverige 1987 vilket innebar att alla svenska aktiebolag var tvungna att ha en auktoriserad revisor. Syftet med att anlita en revisor var att denne skulle generera trygghet och trovärdighet både internt och externt. Internt i företaget som har reviderats samt även externt för att minska osäkerheten för bolagets intressenter och att förstärka den finansiella informationens tillförlitlighet (Carrington, 2014). Grundläggande arbetsuppgifter för en revisor går ut på att granska företagets årsredovisning och bokföring samt en granskning av företagsledningens förvaltning, vilket är ett sätt för staten att kunna kontrollera företaget samt minska riskerna för skattebrott (SOU 2008:32).

Ända sedan revisionsplikten infördes har den medfört stora kostnader för småföretagare, vilket gjorde att den 1 november 2010 avskaffades revisionsplikten för mindre företag i Sverige med avsikt att underlätta villkoren för de minsta företagen (SOU 2008:32). Nackdelen med lagändringen för småföretagare var att kostnaden för revisorn ibland översteg nyttan med att ha en revisor. Så det lönade inte sig för flera småföretagare att betala för en revisor (Lennartsson, 2010). Revisionsplikten blev frivillig för småföretag vilket berör ungefär 250 000 aktiebolag och handelsbolag i Sverige, vilket motsvarar mer än 70 % av Sveriges alla bolag (PWC, U.å.). För att ett företag ska räknas som ett mindre företag och själva få välja revision eller inte, krävs det att företagen inte överstiger mer än ett av följande värden:

- Högst tre anställda
- Nettoomsättning på högst 3 miljoner kronor
- Balansomslutning på högst 1,5 miljoner kronor

(PWC, U.å.).

Efter att revisionsplikten avskaffades behövdes inte längre någon revision för småföretag. Om företag ändå valde att behålla revisorn hade det sina fördelar såsom att de finansiella rapporterna fick en stark tillförlitlighet. Den kreditbedömning som genomförs av banker är genomgripande och en stor del i bedömningen är den finansiella rapporten. Bankerna är tvungna att bedöma, mäta och hantera risker vid kreditgivning eftersom kostnaden kan bli hög om låntagarna inte kan betala tillbaka sina lån (SOU 2008:32).

1.2 Problemdiskussion

En fungerande kreditmarknad är betydelsefull för den ekonomiska tillväxten och välbefindandet i Sverige. Detta då småföretag i Sverige är starkt beroende av banklån för sin finansiering vilket gör bankerna till företagets största externa kapitalkälla (Bruns & Fletcher, 2008). Det är viktigt för kreditgivarna att vid en ansökan om ett banklån få en rättvis bild av bolaget. Efter att revisionsplikten avskaffades menade bankerna att det var väsentligt att fortsätta lita på uppgifterna från företagen där det viktigaste var att säkerställa företagets återbetalningsförmåga (Danielsson, 2010). För att inte hamna i finansiella problem där företagen inte betalar tillbaka sina lån behöver bankerna bedöma riskerna vid kreditgivning. Bankerna gör en kreditbedömningsprocess för att kunna bevilja ett lån till företaget, vilket ser liknande ut på de fyra storbankerna Swedbank, Nordea, SEB och Handelsbanken (Svenska Bankföreningen, 2016). Kreditbedömningsprocessen är beroende av hur stor krediten är (Riksbanken, 2001).

Svensson och Ulvenblad (1994) beskriver och analyserar kreditgivarnas hantering av krediter till små företag. De hävdar att det i förhållande till stora företag är svårare för små företag att få sina lån beviljade. Sannolikheten att få en beviljad kredit ska beviljas minskar ju mindre företaget är. Detta på grund av att kreditgivarna upplevde att risken var för stor på grund av asymmetrisk information. Det är ett problem för bankerna då kreditbedömningen inte blir optimal. Vissa småföretag beviljas inte krediter som har en bra återbetalningsförmåga medan andra småföretag med dålig återbetalningsförmåga beviljas krediter. Arnold och Riley (2009) förklarar att marknaden då får en operativ jämvikt istället för en teoretisk jämvikt. Den operativa jämvikten innebär att banker inte beviljar krediter till företag som bör beviljas kredit. Vid en kreditbedömning gör

kreditgivaren en analys av företagets finansiella tillgångar, ser över affärsmodellen, kontrollerar återbetalningsförmågan och hur väl ägarna tar hand om företaget. Dessa faktorer ger grunden till bankernas företagsutlåning och därför är det betydelsefullt för kreditgivarna att känna att informationen är tillförlitlig när de tittar på rapporterna (Brommé, Elmér & Nylén, 1998; Svedin, 1992).

Marténg (2014) skriver att sedan revisionsplikten avskaffades väljer fyra av fem nystartade bolag bort revisionen. Kvaliteten i de granskade reviderade räkenskaperna har försämrats vilket minskar tillförlitligheten i bankernas kreditbedömning. Skulle inte revisorer finnas skulle bankerna själva vara tvungna att göra egna kontroller för att skapa tillit till företagets ekonomiska information. Bankerna som kreditgivare kräver då säkerhet från de småföretagen för att kunna bevilja lånen. Säkerheten ligger i granskade reviderade räkenskaper som speglar företagets förmåga att betala amorteringar och kommande räntor (Carrington, 2014). Enligt Caringe & Mossberg (2015) har det sedan 2010 skett en försämring i kvaliteten på bokslut då de inte alltid är fullständiga. Detta gör det svårare för bankerna att göra en kreditbedömning av företagen. När revisorn däremot förbättrar kvaliteten på de finansiella rapporterna minskar informationsasymmetrin samtidigt som förtroendet ökar hos kreditgivaren vid en kreditbedömning. Informationshanteringen bygger enligt Lapavitsas (2007) på förtroende mellan parterna där det även finns andra faktorer som kan skapa förtroende som bolagets storlek, inflytande och tidigare relationer.

I en studie av Blackwell et al. (1998) visar att småföretag har en större risk att få sämre lånevillkor hos kreditgivarna i jämförelse med stora företag vid oreviderad redovisning. Studien fick tillgång till 212 olika kreditavtal med småföretag från sex olika banker där resultaten visar att småföretag med anlita revisor genererar bättre lånevillkor hos bankerna. Småföretag som använder sig av en revisor har en kvalitativ fördel ute på marknaden som ökar värdet av användningen av en revisor. Småföretag kan minska sina räntekostnader och öka sin tillförlitlighet genom att anlita en revisor. Kostnaden en revisor går något så när jämt ut med vad en revisor genererar i form av lägre räntekostnader (ibid).

Schneider & Church (2008) undersökte 111 kreditgivare från amerikanska bankkontor om effekterna av interna kontrollrapporter på bankernas bedömning av företagets kreditvärdighet. Den interna kontrollen är en del av den dagliga ledningen och bolagets

administration. Syftet med studien var att se hur stor betydelse revisionen har för kreditgivare. Det framkom att bankernas kreditbedömning försvårades vid ett negativt utlåtande av den interna kontrollen då det var en avgörande faktor hos långivare för att bevilja ett lån. Resultatet av studien visade att ett positivt utlåtande från en revisor på den interna kontrollen hos ett företag skulle ge en bättre kreditbedömning och att det skulle generera en större möjlighet att bli beviljade kredit (Schneider & Church, 2008).

Tidigare forskning har visat olika slutsatser vad gäller förhållandet mellan kreditbedömning och revision. Forskning visar att företag som inte använder sig av revisor bedöms ha en mycket högre risk i bankernas kreditbedömning när de ska bevilja lån än de företag som använder sig av revisor (Blackwell, Noland och Winters, 1998; Schneider & Church, 2008; Dedman & Kausar, 2012). Annan forskning visar dock att det inte finns någon koppling mellan efterfrågan på revision och bankernas kreditbedömning då andra faktorer spelar större roll (Niemi & Sundgren, 2012).

Avskaffandet av revisionsplikten har gjort att småföretagen ställs inför möjligheten och kanske även svårigheter när de ska bestämma om de ska anställa en revisor eller inte. Bankernas kreditbedömning grundar sig bland annat på småföretagets finansiella rapporter där det efter avskaffandet av revisionsplikten inte finns lika mycket underlag att utgå ifrån en kreditbedömning. Det är tydligt att det finns potentiellt påverkande faktorer som bankerna använder sig av när de gör sin kreditbedömning av småföretag. Därför är det av intresse att utreda vilka potentiella faktorer som påverkar kreditbedömningen samt vilka faktorer bankerna väljer att lägga fokus på efter avskaffandet av revisionsplikten. Det som skiljer min studie från tidigare forskning är att författaren har valt att undersöka detta utifrån bankernas perspektiv samt om några åtgärder finns för eventuella problem som kommit med kreditbedömningen. Till skillnad från tidigare forskning som utförts innan eller tätt efter lagändringen kommer denna studie bli mer intressant att studera då avskaffandet av revisionsplikten diskuterats hos bankerna i sju år sedan lagändringen. Diskussionen ovan leder till följande problemformulering och syfte.

1.3 Problemformulering

– Vilken betydelse har revisionen vid bankernas kreditbedömning av småföretag efter avskaffandet av revisionsplikten?

För att kunna besvara min huvudfråga har jag arbetat utifrån två delfrågor, där den första är vilka alternativa faktorer banken använder sig av idag när man gör sin kreditbedömning av småföretag. Den andra delfrågan handlar om vilka svårigheter det finns i kreditbedömningen från bankens perspektiv.

1.4 Syfte

Syftet med studien är att undersöka revisorns betydelse för bankernas kreditbedömning sju år efter att revisionsplikten avskaffats. Vilken betydelse har den för småföretag i Sverige sett ur bankernas perspektiv? Utöver revisorns betydelse vill jag studera vilka faktorer banker utgår ifrån när man gör sin kreditbedömning av småföretag och om det finns svårigheter kring kreditbedömningen.

1.5 Disposition

Kapitel 2 Teoretisk referensram

Den teoretiska referensramen inleds med en beskrivning av revisorn och dess nytta. Därefter diskuteras kreditbedömning och dess svårigheter. Teorin bygger vidare på Svedins (1992) analysmodell rörande olika bedömningsfaktorer vid kreditbedömning av företag. Informationsasymmetrin kommer även tas upp för att få en ökad förståelse kring vad som kan försvåra kreditbedömningen. Kapitlet avslutas med tidigare forskning kring ämnet.

Kapitel 3 Metod

Kapitlet kommer att börja med att presentera författarens val av vetenskaplig ansats och litteratursinsamling. Därefter presenteras studiens tillvägagångssätt, hur intervjuerna

gick till och vilka personer som intervjuats. Slutligen beskrivs studiens validitet och reliabilitet samt källkritik.

Kapitel 4 Empiri

I detta kapitel redovisas insamlad data från respektive intervju. De intervjuade bankerna är Sparbanken Skåne, SEB, Nordea, Handelsbanken, Ikano Bank och Länsförsäkringar Bank.

Kapitel 5 Analys

Kapitlet kommer att analysera och jämföra den teoretiska referensramen som presenterats då ett deduktivt angreppssätt har använts som innebär att författaren utgår från teorin till empirin.

Kapitel 6 Slutsats

I studiens avslutande kapitel kommer forskningsfrågan och syftet som författaren har kommit fram till att besvaras. Avslutningsvis ges förslag till fortsatt forskning inom ämnet.

2. Teoretisk referensram

Följande kapitel inleds med en beskrivning om revisorn och dennes betydelse för kreditbedömningen. Därefter följer en diskussion kring kreditbedömning och dess svårigheter. Vidare bygger teorin på Svedins (1992) analysmodell rörande olika bedömningsfaktorer vid kreditbedömning av företag. Informationsasymmetrin kommer även tas upp för att få en ökad förståelse kring vad som kan försvåra kreditbedömningen. Kapitlet avslutas med tidigare forskning kring ämnet.

2.1 Revisorn

Som revisor får man inblick i många olika branscher och företag. Den centrala uppgiften för en revisor är att granska redovisningar och hur styrelser förvaltar det företag de representerar (Carrington, 2014). I sin granskning ska revisorn fastslå att samtlig granskad redovisning är korrekt. Revisorn granskar ett aktiebolags räkenskaper för att validera dessa vilket som skapar en komfort i revisionen. När revisorn omvandlar företagsledningens finansiella uttalanden och rapporter till en form som utomstående kan känna sig bekväma och komfortabla med skapas en trygghet ur komforten för revisorn, aktiebolaget och kapitalmarknaden (Carrington & Catasús, 2007). En revisor blir länken mellan företaget och företagets intressenter vilket skapar en trygghet och förtroende för företagets redovisning. Med andra ord är revisorn en kvalitetsstämpel för företagets intressenter (Carrington, 2014). När ett företag väljer att använda sig av en revisor flyttas en del av risken från ägarna i företaget till revisorn vilket kan ses som en försäkran då externa intressenter vet att de finansiella rapporterna är kontrollerade av en oberoende part och förmodas då vara korrekta (ibid).

Kostnaden för revisionen blir proportionellt högre för småföretag i jämförelse med större företag. Därför väljer många småföretag att inte använda sig av en revisor. De företag som väljer bort revisionen kan ses som högriskföretag för banker i samband med kreditbedömningen (Carrington, 2014). Det gör att ägarna till företaget ställer sig frågan om vilka perspektiv och omständigheter som är väsentliga innan de bestämmer sig att anlita en revisor (Thorell & Norberg 2005). Småföretag som väljer att använda sig av en revisor visar att företaget är seriöst och skickar positiva signaler till sina intressenter. Det kan bero på att de har i åtanke att expandera eller göra investeringar och att de kommer att behöva ansöka om lån. För att småföretagen ska kunna växa måste de enligt

Knechel et al., (2008) ha en revisor som granskar deras redovisning för att kunna visa trovärdiga finansiella rapporter. Då blir kostnaden och fördelarna för revision mer befogad oavsett storlek på företaget. Kostnaden har då ingen större betydelse utan det handlar om de behov ett företag har och vikten ligger i fördelarna med att ha revisor (Collis, 2003).

2.2 Kreditbedömning

Kreditbedömning innebär att långivarna (bankerna) gör en noggrann granskning av låntagarens (företagets) kreditvärdighet för att kunna beräkna och förutse företagets återbetalningsförmåga. Bankerna använder sig av Lagen om Bank- och Finansieringsrörelse (LBF) som enligt 8 kap. 1 § beskriver det enligt följande:

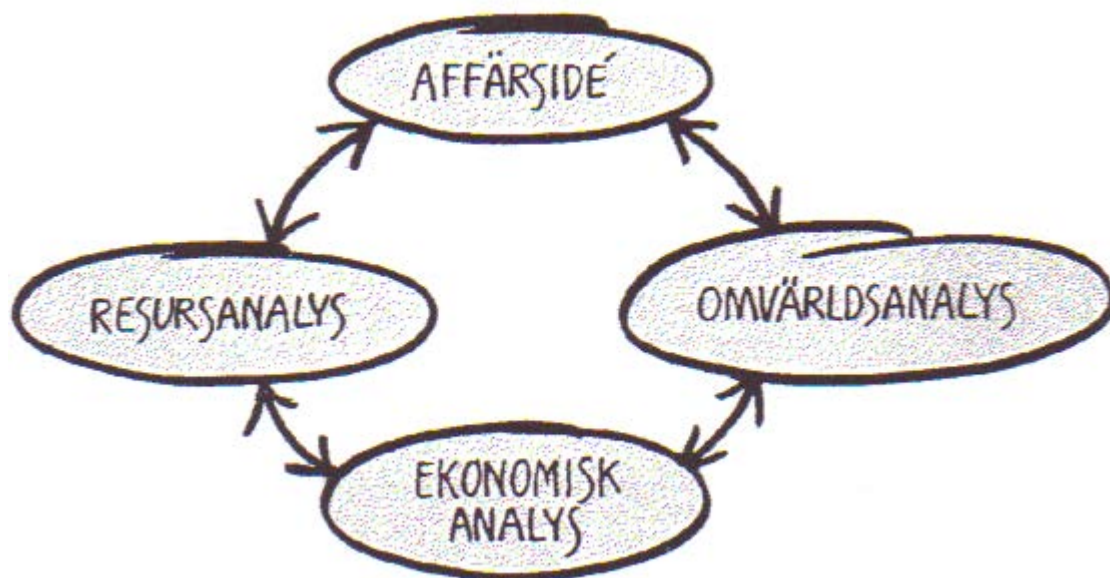
"Innan ett kreditinstitut beslutar att bevilja en kredit skall det pröva risken för att de förpliktelser som följer av kreditavtalet inte kan fullgöras. Institutet får bevilja en kredit bara om förpliktelserna på goda grunder kan förväntas bli fullgjorda" (Lag 2004: 297, 8 kap. 1 §).

För att banken ska göra en korrekt bedömning av företagets kreditvärdighet är det viktigt se över företagets ekonomiska situation för att se om företaget har möjlighet att fullfölja sina förpliktelser genom att betala tillbaka sina lån. För att göra en korrekt kreditbedömning använder sig bankerna av en kreditbedömningsprocess som kan delas upp i tre delar; insamling av information, bearbetning, analys och tolkning av informationen vilket i sin tur leder fram till ett kreditbeslut (Svensson, 2003).

Den information som bankerna använder sig av i kreditbedömningen kan delas upp i två delar, kvantitativ (hård) information och kvalitativ (mjuk) information (Green, 1997). Den kvantitativa informationen innehåller finansiella nyckeltal som balansräkning, resultaträkning och kassaflöde som är nyckelfaktorer i kreditbedömningen enligt Svensson (2003). Den kvalitativa informationen handlar om bedömningen av företagets ledningskapacitet, affärsidé och marknad. Svensson (2003) lägger stor vikt på redovisningens betydelse vid en kreditbedömning medan Berger och Udell (2002) anser att andra faktorer har lika stor betydelse. De menar att relationen mellan företaget och banken har viktig inverkan vid en kreditbedömning och använder sig där av ordet "relationsutlåning". Begreppet innebär att bankerna samlar in all information kring företaget genom kontakt med företagets ägare och den lokala marknaden under en

längre period. Informationen används sedan av kreditgivarna för att fatta ett beslut om en kreditgivning. Starka relationer mellan bank och företag kopplas ihop med bland annat minskade krav på säkerhet och lägre låneräntor (Berger & Udell, 2002). Utifrån både hård och mjuk information utfärdas ett kreditbetyg som är en oberoende utvärdering av företagets allmänna förmåga att betala sina skulder och fullfölja sina förpliktelser i tid. All information som används kommer från så väl konfidentiella privata som offentliga källor (Gray, Mirkovic & Rangunathan, 2006). Nilsson & Öhman (2012) påstår att den kvalitativa informationen är svår att bedöma korrekt, då informationen i småföretag inte alltid är åtkomlig eller otillräcklig. Till skillnad från den hårda informationen är den mjuka informationen svårare att manipulera.

Det finns olika modeller som bankerna utgår från innan de beviljar en kredit till ett företag. Modellerna baseras på en rad olika faktorer som påverkar en kreditbedömning. I föreliggande studie har författaren valt att använda Svedins (1992) modell (se figur 1) gällande bedömningsfaktorer. Syftet med kreditbedömningen är att bedöma företagets återbetalningsförmåga. Det görs genom en analys av företagets affärsidé, resursanalys, omvärldsanalys och ekonomisk analys (Svedin, 1992).

FIGUR 1. Modell gällande bedömningsfaktorer enligt Svedin (1992).

2.2.1 Affärsidé

Den första delen av en affärsmodell är själva affärsidén (kvalitativ information) då den är en grund för att företaget ska åstadkomma vinst. Affärsidén anger vad företaget ska syssla med och hur de ska göra för att tillfredsställa marknadens och kundernas behov (Svedin, 1992). Småföretagens affärsidé är ofta begränsad då det inte finns lika mycket information kring bolaget för att kunna förutse företagets kommande resultat så som det finns för stora företag. Med hjälp av företagets affärsidé kan kreditgivaren få en uppfattning om företaget, till exempel vad gäller företagets vision och produkter ser ut i den marknad som företaget är verksam i. Det medför en möjlighet att enklare förutsäga företagets tillväxtpotentialer och framtidsutsikter (Svedin, 1992). För att ett företag ska uppnå sina mål både kortsiktigt som långsiktigt är det viktigt att affärsidén är tydligt specificerad. En tydlig affärsidé där strategiska beslut är mycket viktiga oavsett vilket stadi organisationen befinner sig på. Med andra ord ska affärsidén vara en plan över hur företaget ska konkurrera på sin marknad (Douglas, Douglas & Davies, 2010).

2.2.2 Resursanalys

Resursanalys (kvalitativ information) av företag behandlar flera olika aspekter. Interna förhållanden omfattar de resurser företaget har för sin verksamhet såsom ledning och ägare. En ledning med hög kompetens har förmågan att förändra ett dåligt företag till bra och tvärtom. En bra affärsidé med dålig ledning kan resultera i ett förlustbolag. Företagets ägare är en betydelsefull faktor i kreditbedömningen. Kreditgivaren bildar en egen uppfattning kring företagets ägare och hur hög återbetalningsförmåga företaget har (Svedin, 1992). Kompetensen hos ägarna i företagen kan variera beroende på erfarenhet. Bättre erfarenhet ger ofta ägarna en bättre ledarförmåga och de blir skickligare i sina förhandlingar med banker genom bättre kommunikation och argumentation (Brommé et al, 1998). Genom att företagsledningen visar en tillförlitlig och värdefull information skapas en relation med ett förtroende för kreditgivaren. Med förtroende menar Tomkins (2001) att motparten kommer att bidra till att förväntningarna kommer att förverkligas. Där leder förtroende till att känslan av risk minskas eller elimineras. Finns det förtroende mellan kreditgivaren och kredittagaren underlättar det möjligheten att få beviljad kredit. Vidare studeras företagets produkter som ger en överblick på hur det går

för företaget samt deras målsättning. En annan aspekt som är viktig att beakta i kreditbedömningen är företagets produktion- och kostnadsstruktur. Den visar om företaget är beroende av en eller flera leverantörer alternativt kunder samt vilka kostnadsposter som dominerar (Svedin, 1992).

2.2.3 Omvärldsanalys

Vid en omvärldsanalys (kvalitativ information) av företaget tas hänsyn till företagets kunder, konkurrenter och marknad. Den ger en bild av marknaden företaget befinner sig i, vilka tillväxtpöjligheter företaget har samt vilken konkurrens som finns. När ett företag är medveten om sin omgivning så är det enklare att identifiera och undvika eventuella hot. Genom att lyssna på kunder, leverantörer och konkurrenter förbereder småföretag sig bättre mot framtida marknaden (Presse, Tzokas & Winklhofer, 2007).

Banker vill undvika kredit till företag i riskfyllda branscher. De nya småföretagen försöker oftast etablera sig på marknaden och är nya kunder hos kreditgivarna. Banker ser på hur företagets ställning ser ut på marknaden vilket ger de äldre och mer etablerade företagen högre status på marknaden. Småföretag har inte lika hög status och kan medföra svårigheter att beviljas krediter hos bankerna (Svedin, 1992).

2.2.4 Ekonomisk analys

Den ekonomiska analysen (kvantitativ information) redogör för företagets finansiella och resultatmässiga situation. Kreditgivare får med hjälp av utvalda nyckeltal avseende lönsamhetsmått, resultatmått och finansiella mått en bild av företagets finansiella stabilitet (Svedin, 1992). En central faktor för kreditgivning är finansiell information och företagets årsredovisning. Skulle denna information inte vara reviderad behöver kreditgivaren begära in uppdaterad information löpande. För att en kreditgivare ska få en fullständig bild av företagets finansiella status analyseras även likviditets- och kassaflödesbudgetar, investeringskalkyler och prognoser. Detta för att få en uppfattning om det lånesökande företagets ekonomiska situation och därmed deras återbetalningsförmåga. Nystartade företag berörs inte av den ekonomiska analysen då de inte har någon årsredovisning som underlag för kreditgivarens bedömning (Svensson, 2003; Svedin, 1992).

2.3.1 Svårigheter vid kreditbedömning av småföretag

Enligt en studie av Collis (2010) är tillgången till information om ett företag viktigast vid kreditbedömning. Banken hämtar relevant, aktuell och korrekt information om företaget för att ta ett beslut i kreditärendet. För kreditgivare finns det i Sverige möjlighet att få fram ekonomisk information via offentliga myndigheter såsom exempelvis bolagsverket, skatteverket och kronofogden som kan användas som relevant information vid kreditbedömningar (Skatteverket, 2017). Dock är tillgången på denna typ av information begränsad vad gäller småföretag. Detta kan bero på att bokslut i småföretag inte följs upp av en kvalificerad person vilket medför dålig kvalitet, som i sin tur gör att mindre information redovisas av småföretagen. Fördelen som en revision medför i form av förbättrad kvalitet på redovisningen är mer betydelsefull än kostnaden för revision (Collis, 2010). Vidare menar Collis (2010) att brist på information mellan parterna gör att bankernas riskbedömning av företagen blir oklar och därför osäker. Korrekt information gör att bankerna kan bedöma företagets förmåga att betala sina amorteringar och räntor vilket i sin tur leder till ett kreditbeslut.

Då det kan finnas begränsad information kring småföretag vid en kreditbedömning spelar förtroendet och relationen mellan kreditgivare och kredittagare en viktig roll. Banken värderar de som representerat småföretaget genom den initiala kontakten. Om kreditgivarens bedömning av ägarna inte är god kan andra positiva faktorer som säkerhet i form av tillgångar ha en mindre betydelse vid en kreditbedömning (Kling, Driver & Larsson, 2003). En studie från Lapavitsas (2007) styrker detta och menar att relationen mellan kreditgivaren och kredittagaren underlättar informationsinsamlingen och ökar trovärdigheten i informationen om småföretag. Relationen utvecklas genom en personlig och regelbunden kontakt mellan parterna. Detta utvecklar ett förtroende i samband med att kreditbedömaren samlar in och granskar väsentlig information. Andra faktorer som ökar förtroendet är bolagets storlek, inflytande samt tidigare kreditrelationer. Förtroendet mellan kreditgivare och kredittagare kan underlätta kreditgivarens beslut om kredit (Lapavitsas, 2007).

2.4 Informationsasymmetri

Carrington (2014) beskriver informationsasymmetri där en av parterna i ett beslut har tillgång till mer information än den andra parten. Den informationsasymmetri som uppstår mellan banker och småföretag har påverkan på bankernas kreditbedömning och kan vara ett problem vid kreditöverenskommelse (Huang, Chang & Yu, 2003). Det är svårt för småföretag att få tillräckligt med lån från banker då de har större svårigheter att spegla den rätta informationen mot verkligheten och samtidigt få den tillförlitlig. Eftersom ett beslut om lån från banker ofta beslutas av en banktjänsteman, är det viktigt för ägarna i företaget att veta vilka faktorer banktjänstemännen ska bedöma som relevanta (Bruns & Fletcher, 2008). Med andra ord är informationsasymmetri att den ena parten har mer information än den andra, exempelvis om ett företag har mer information än kreditgivaren om hur företagets finansiella ställning ser ut.

Normalt sett behöver inte informationsasymmetri vara något dåligt, men om parternas drivkrafter skiljer sig åt finns det en risk att den part som sitter med mer information gynnas (Carrington, 2014). Småföretag kan medvetet utnyttja fördelar av informationsasymmetri genom att omfördela kapital till sin fördel men mot en nackdel för långivare. Ägarna i företagen kan undanhålla betydelsefull information då de är mer intresserade av sitt egna kapital än att betala tillbaka kapital till sina långivare. Därför blir det mer intressant för långivare att fördjupa sig i småföretags affärsmodell och kapitalstruktur (Bruns & Fletcher, 2008).

Det kan även vara omvända roller där banken kan ha ett informationsövertag. Exempel på detta är när ett nystartat företag ansöker om lån och banken har mer information om den marknad företaget befinner sig på, än vad företaget har själva. Banken kan då ha haft ett liknande fall tidigare och har en insikt i om resultatet tidigare blev lyckat eller inte. Det kan vara en faktor som underlättar vid kreditgivning till småföretag (Bruns & Fletcher, 2008).

De problem som uppkommer med informationsasymmetrin kan minskas med hjälp av en revisor (Carrington, 2014). Revisorns roll är betydelsefull och blir därmed att bevaka och kontrollera företagets finansiella information för att sedan uttala sig om resultatet av granskningen. Detta efter att banken vänder sig till revisorn för att få tag i ytterligare information kring företaget då det krävs ett godkännande från företagsägarna att

kreditgivare kommunicerar med revisorn. Därmed är den granskade finansiella årsredovisningsrapporten med stöd från en revisor en central faktor för att minska den asymmetriska informationen mellan kreditgivare och företag (Carrington, 2014).

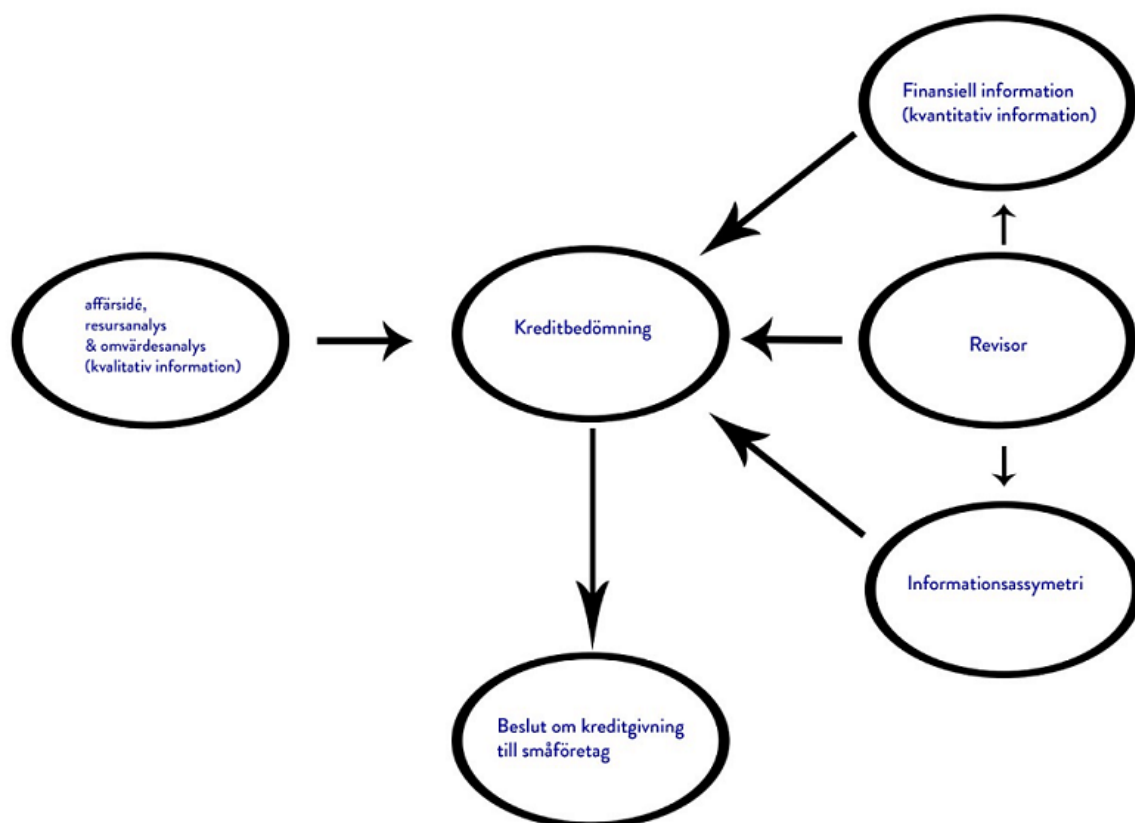
2.5 Sammanfattning teori

Enligt figur 2, som presenteras nedan, påverkas kreditbedömningen från två håll med två olika typer av information. Figuren visar Svedins (1992) bedömningsfaktorer där både kvalitativ och kvantitativ information beaktas.

Från det ena hållet påverkas bedömningen av den kvantitativa informationen. Denna information, där bedömningsgrunderna affärsidé, resursanalys och omvärldsanalys ingår, påverkas bedömningen av personlig karaktär och marknad. En tydlig affärsidé, förtroendegivande ägare/ledning och en bra marknad är viktiga aspekter i bankernas utlånings process. Från det andra hållet påverkas kreditbedömningen av kvalitativ information. Denna information kan kvalitetssäkras genom revision. Revisorn upprättar en revisionsberättelse som innehåller uttalanden om huruvida bolagets ekonomiska ställning och resultat stämmer överens med det som har angetts i årsredovisningen samt om bolaget har följt rätt lagar. Denna revisionsberättelse kan ha en betydelse vid en kreditbedömning eftersom den kvalitativa informationen då kan anses vara tillförlitlig.

Informationsasymmetrin är ett stort problem för småföretag på grund av de höga kostnaderna som en revisor innebär. Småföretagets ägare och dess ledning har oftast inte den kunskapen som krävs vilket försvårar att rätt information når kreditgivare vid en kreditbedömning. När en revisor granskar småföretagets räkenskaper skapas trygghet och förtroende vilket därmed kan minska informationsasymmetrin.

Nedan i figur 2 visas en sammanfattning på mina teoretiska begrepp som sedan kommer att diskuteras och analyseras i studien.

Figur 2. Teoretisk modell, egen bearbetning, 2017.

3. Metod

I detta kapitel presenteras metoden. Här beskrivs hur studien har genomförts med hjälp av datainsamling och intervjuer.

3.1 Metodval

För att få en ökad förståelse för revisorns betydelse vid bankernas kreditbedömning har jag i denna studie valt att använda mig av en kvalitativ metod. Användandet av kvalitativ metod ger mig möjligheten att genomföra en djupgående undersökning i form av besöksintervjuer och telefonintervjuer för att få en tydlig och rättvisande bild av revisorns betydelse vid bankernas kreditbedömning. Det vanligaste sättet att samla in data med kvalitativ forskning är genom individuella intervjuer som skapar en djupare förståelse för ämnet med hjälp av mer omfattande svar på frågorna vilket enligt Bryman & Bell (2013) kännetecknar en kvalitativ metod.

3.2 Litteraturinsamling

För att uppnå studiens syfte har ett flertal datainsamlingstekniker tillämpats. Med hjälp av nyckelord som exempelvis "revision", "kreditbedömning", "små företag" och "avskaffandet av revisionsplikt" sökte jag igenom databaserna JSTOR, SCOPUS, Buisness Source Premier, Högskolan Kristianstads biblioteks databas Emerald och Lunds Universitets databas LubSearch, för att hitta relevanta vetenskapliga artiklar. Dessutom har jag även använt mig av Google Scholar som är Googles egna tjänst för att söka efter vetenskapliga artiklar. Jag har även hämtat information från olika hemsidor som jag anser vara relevanta för studien.

3.3 Tillvägagångssätt

Nedan beskrivs hur intervjuerna gick till, urval och vilka personer som intervjuats.

3.3.1 Intervjuerna

Intervjuerna utformades som semi-strukturerade intervjuer som enligt Qu & Dumay (2011) anser vara den vanligaste kvalitativa metoden. Med en semi-strukturerad intervju ges möjligheten att ställa öppna frågor genom att den som blir intervjuad själv kan utveckla sina svar, samt att den som intervjuar kan komma med följdfrågor beroende på svaret från respondenten. Intervjufrågorna utgick från de relevanta områdena kring revisorn, kreditbedömning, bedömningsfaktorer och informationsasymmetri. Det är för att lättare kunna analysera det empiriska materialet. Intervjufrågorna var strukturerade så det fanns en inledande del med frågor kring respondenten, kreditbedömningen i form av dess faktorer och problem, revisorns betydelse vid kreditbedömning och en avslutande fråga. Jag har totalt gjort sex stycken intervjuer med kvalificerade yrkespersoner som dagligen jobbar med kreditbedömningar åt företag.

För att kunna dokumentera intervjuerna använde jag mig av ljudinspelning efter respondenternas godkännande. Samtidigt med ljudinspelningen förde jag anteckningar på viktiga punkter från respondenterna. Fördelen med ljudinspelning var att jag i ett senare skede kunde lyssna igenom intervjun för att ordagrant lyssna på svaren. En av intervjupersonerna ville inte att intervjun skulle spelas in vilket gjorde att jag fick anteckna hela intervjun istället. Den intervjun tog längre tid vilket respondenten tog hänsyn till. Jag fick även möjlighet att kontakta respondenterna ifall jag hade fler frågor eller funderingar kring intervjufrågorna eller om det var oklarheter i deras svar.

3.3.2 Val av respondenterna

Vid val av banker tog jag hänsyn till flera olika faktorer. Den första aspekten var att försöka intervju samtliga storbanker i Sverige. Enligt Svenska Bankföreningen (2016) är Nordea, Handelsbanken, SEB och Swedbank de stora bankerna. Jag valde Sparbanken Skåne under Swedbank då banken använder samma IT-system som Swedbank och där kreditprocessen är densamma¹. Samtliga storbanker ställde upp för

¹ Sparbanken Skåne: <https://www.sparbankenskane.se/om-sparbanken-skane/om-verksamheten/>

en intervju. Bland de mindre bankerna valde jag Ikano Bank och Länsförsäkringar Bank. Anledningen till varför jag även valde Ikano Bank är för att bankens tillväxt är god på samtliga marknader. I Sverige utmärker sig banken särskilt bra med sin utveckling, speciellt under år 2016 (Ikano Banks årsredovisning 2016, s. 4). Valet av respondenter har även påverkats av geografiska och tidsrelaterade aspekter. Respondenterna valdes med utgångspunkt i Kristianstad utifrån geografiska och tidsrelaterade aspekter. Resultatet blev att de banker som hade möjlighet att ställa upp var SEB, Nordea, Handelsbanken, Sparbanken Skåne, Ikano Bank och Länsförsäkringar Bank.

3.3.3 Respondenterna

Jag skickade mejl till kontorschefen på Länsförsäkringar Bank, Sparbanken Skåne, Handelsbanken och SEB där mejlet beskrev vad undersökningen handlade om samt för att se om det fanns intresse för en personlig intervju. Jag fick svar från kontorscheferna på Länsförsäkringar Bank och Sparbanken Skåne om att en företagsrådgivare från respektive bank var villig att ställa upp för en personlig intervju. Då kontorscheferna inte svarade på mitt mejl från Handelsbanken och SEB fick jag besöka dessa banker i Kristianstad där jag istället frågade på plats om det fanns en frivillig företagsrådgivare som kunde vara respondent till min studie. Därifrån bokades en tid för en personlig intervju med en respondent från Handelsbanken och SEB. Anledningen till varför jag valde att skicka till kontorschefen var för att de var ansvariga för företagsrådgivarna på respektive bank. Nordea och Ikano Bank kontaktades över telefon där jag kom direkt fram till vad som skulle bli mina intervjupersoner från Malmö. Dessa respondenter ville ha telefonintervjuer istället för personlig intervju. Nordeas intervjuperson var den enda respondenten som valde att ha sitt namn anonymt i studien. Tabellen nedan visar en kort presentation av respektive intervjuperson.

Namn	Bank	Titel	Erfarenhet inom banken
Anonym	Nordea	Beslutsfattare	10 år
Adnan Avdic	Sparbanken Skåne	Företagsrådgivare	8 år
Pontus Cederberg	Handelsbanken	Företagsrådgivare	7 år
Marie Dante	Ikano Bank	Riskchef	4 år
Caroline Ewertz	SEB	Företagsrådgivare	20 år
Alf Magnusson	Länsförsäkringar Bank	Affärsområdeschef	8 år

Tabell 3. Respondenterna, deras befattning och erfarenhet på banken.

3.4 Studiens trovärdighet

För att öka trovärdigheten har jag använt mig av en intervjumall till samtliga mina respondenter. Intervjun har haft en öppen dialog för att skapa en bra atmosfär vilket kan leda till ökat förtroende och i sin tur mer sanningsenliga svar (Jacobsen, 2002). För att säkerställa trovärdigheten i svaren har samma öppna frågor används till samtliga respondenter. De intervjuade respondenterna har lång erfarenhet inom bank- eller revisionsbranschen vilket ger relevant information för studiens aktuella problem. Andra sätt att öka trovärdigheten var att spela in fem av intervjuerna för att vid senare tillfälle återigen kunna gå igenom intervjuerna, samt att intervjuerna utfördes på respondenternas arbetsplats. Vidare ställdes följdfrågor för att få intervjupersonerna att utveckla sina svar.

Jag är medveten om att en kvalitativ studie inte leder till några generella slutsatser på grund av allt för få respondenter i urvalet, då den inte överensstämmer med hela populationen. Däremot har studien fått en djupare förståelse för varje respondents uppfattning vilket enligt Bryman & Bell (2013) är syftet med en kvalitativ ansats.

I och med att jag valde att göra en undersökning utifrån sex stycken valda banker där endast en person från respektive bank har intervjuats, gör att det är svårare att generalisera resultatet. Risken är att intervjupersonerna speglar deras individuella sätt att se på en kreditbedömning istället för att spegla hur banken som helhet ser på det. Detta har dock beaktats i studien. Intervjufrågorna skickades ut i förväg för att respondenterna skulle kunna reflektera över intervjufrågorna och på så sätt förbereda sig. Nackdelen med det kan vara att respondenterna endast tänker inom ramen för frågorna samt svarar med större fokus på bankens policy. Till de slutsatser som studien har kommit fram till bör hänsyn tas, till att underlaget endast bygger på ett fåtal personers redogörelser om revisionens betydelse vid en kreditbedömning efter avskaffandet av revisionsplikten.

Det kan riktas kritik mot hur tillförlitlig viss litteratur som använts i studien kan vara då den anses vara utdaterad. Däremot har jag valt att använda mig av artiklar från branschtidningen Balans som kan ha ett positivt förhållningssätt till revisions- eller redovisningsbranschen. Den informationen kan dock bli missvisande då det finns en risk att tidningen vinklar informationen till sin egen fördel då de har ett intresse av att hålla sig positiva till sin egen bransch. Jag har använt mig av svensk lagtext vars källor är regelrätta och pålitliga.

4. Empiri

I detta kapitel redovisas intervjupersonerna från respektive bank. De intervjuade bankerna är Sparbanken Skåne, SEB, Nordea, Handelsbanken, Ikano Bank och Länsförsäkringar Bank. Det empiriska underlaget är strukturerat genom att presentera respondenterna, bankernas syn på kreditbedömning, svårigheter kring kreditbedömning och revisorns betydelse för sig.

4.1 Sparbanken Skåne

På Sparbanken Skåne intervjuades Adnan Avdic som jobbar på banken sedan 2008. Han har varit företagsrådgivare de senaste 2 åren och Adnan jobbar med alla möjliga företag, men huvudsakligen småföretag.

En kreditbedömningsprocess på Sparbanken Skåne är beroende av storleken på företaget och på krediten. Det anordnas först ett möte med kunden där företagsrådgivaren går igenom allt material kunden kommer med, för att sedan göra en bedömning. Utifrån bedömningen tas ett beslut om antingen en beviljad kredit eller inte. Vid större belopp blir fler parter involverade innan ett beslut tas. Tidigare på Sparbanken Skåne har kreditbedömningen huvudsakligen grundats på säkerhet. Idag är grunden i all kreditbedömning en kombination av återbetalningsförmåga, säkerhet och ledarskap. Banken har en mall där de studerar lönsamheten i projektet och en scoring som är en riskbedömning av företag. Mallen grundar sig även på extern och intern information som hämtas från Upplysnings Centralen. Banken tittar även på tidigare bokslut där det görs en analys av tidigare återbetalningsförmåga. Kreditbedömningen grundar sig främst på återbetalningsförmåga i kombination med säkerhet. För att kunna låna ut pengar ska banken anse att kredittagarna ska kunna betala tillbaka beloppet. Skulle ett företag ha problem i sin tidigare betalningshistorik blir det dyrare eller svårare att få en kredit. Vidare menar Adnan att en viktig faktor är ledarskap och företagsamhet. Känner banken att personerna bakom företaget har en väldigt bra idé men märker att företagsledarna inte kan presentera och genomföra idén, kan banken säga nej till en finansiering även om grunderna till en finansiering ser bra ut. En annan faktor banken bedömer i sin kreditgivning är den egna insatsen ägarna behöver gå in med vid en kredit. Ägarna behöver riskera sitt egna kapital för att ta en kredit vilket

vanligtvis ligger på 20 % av krediten hos banken. Vill företaget ha full finansiering ifrågasätts varför inte ägarna vill riskera sitt egna kapital. Informationen som ligger till grund för kreditbedömningarna hämtas från tidigare bokslut men framtida planering och budget är minst lika viktig. Adnan menar att bokslut är något som redan har skett och som inte kan påverkas medan framtida planering och budget däremot går att förändra. Adnan ser inga problem i informationsasymmetrin så länge informationen från företagen är relevant och framförs på rätt sätt.

Svårigheter vid en kreditbedömning hos Sparbanken Skåne tycker Adnan kan vara informationssamlingen kring nystartade företag. Där finns ingen historik att gå efter vilket gör att det i dessa fall blir ännu viktigare med en ordentlig affärsplan och likviditetsplan som presenteras av en bra företagsledare. Som nämnts tidigare finns det problem med att ägarna bakom företaget inte är rätt personer för jobbet vilket leder till informationsasymmetri mellan företaget och banken vid kreditbedömningar.

Enligt Adnan har en revisor ingen större betydelse vid en kreditbedömning för nystartade företag. Däremot har revisorn större betydelse för befintliga företag då banken vill att boksluten ska vara reviderade och utgår att siffrorna från bokslutet stämmer. Skulle det vara något banken behöver ha förklarat kring ett företags bokslut kan banken stämma av siffrorna genom att kontakta revisorn vilket är en trygghet för banken. Revisorn kan även förklara och ge rådgivning för ledningen i företaget kring viktiga punkter i den ekonomiska informationen. Adnan menar att banken gärna vill att revisorn ska sköta siffrorna i årsredovisningen för att försäkra sig om att siffrorna stämmer. När inte revisorn gör det kan det enligt Adnan vara felaktigheter i årsredovisningen som inte ger en rättvisande bild av bolagets verksamhet.

4.2 SEB

Respondenten på SEB heter Caroline Ewertz och har jobbat på banken i 20 år. Caroline jobbar med mindre företag och privatpersoner bakom företaget då de är starkt förknippade med varandra.

En kreditbedömningsprocess börjar med att parterna träffas och banken får en bild av vilket företag de ska låna ut pengar till. Därifrån bygger parterna en relation som i sin

tur ska leda till ett förtroende mellan banken och personerna bakom företaget som ska bli kunder och få krediter beviljade. Vidare ser banken över säkerheter som erbjuds ifall det inte gått som det är tänkt för att banken ska kunna få tillbaka sina pengar. Informationen samlas in genom att träffa kunderna där banken frågar om den information som krävs för ett kreditbeslut. Därefter sammanfattas de viktigaste delarna och vid varje kreditgivning skriver banken ett så kallad kredit-PM där all information kring kredittagarna sparas. SEBs kreditbedömning grundar sig i första hand på återbetalningsförmågan där det finns ett resultat i företaget som visar att det finns kapital för räntor och amorteringar tillbaka till banken. En annan viktig faktor för kreditgivning är förtroendet mellan banken och personerna som driver företaget. SEB har inga krav på att årsredovisningen ska vara reviderad. Däremot ser de gärna att den är reviderad eftersom det innebär en kvalitetsstämpel för banken.

Svårigheterna vid en kreditbedömning kan vara nystartade företag där det enligt Caroline blir svårare att avgöra om företaget och affärsidén kommer lyckas eller inte. Då SEB inte är ett riskkapitalbolag lånar banken inte ut pengar på risk vilket innebär att ägarna bakom företagen behöver ställa upp med mer säkerheter eller gå in med mer eget kapital. Det är inte alltid detta kan erbjudas från privatpersonerna som kan försvåra kreditbedömningen. Då banken endast beviljar krediter till kunder med förtroende upplever Caroline ingen informationsasymmetri då banken i så fall förutsätter att kunden är ärlig.

Sedan avskaffandet av revisionsplikten förklarar Caroline att avsaknad av revisor kan resultera i att banken behöver ifrågasätta om siffrorna är korrekta och om det finns substans bakom siffrorna. Personerna bakom företaget har vanligtvis inte den kunskapen som en revisor har att utföra en korrekt redovisning vilket gör att kvaliteten på den ekonomiska informationen blir sämre. Enligt Caroline har en revisor betydelse vid en kreditbedömning då banken vet att företagets redovisning av verksamheten är ordentligt genomgången med en revisor. Detta medför förtroende och en trygghet vilket gör det lättare för banken att låna ut pengar.

4.3 Nordea

Intervjupersonen på Nordea ville vara anonym. Nordea är en av Sveriges storbanker. Intervjupersonen har jobbat på banken i 10 år och har en ännu längre erfarenhet inom branschen innan dess. På banken jobbar intervjupersonen som beslutsfattare vilket innebär att fatta beslut om alla krediter i region syd, som omfattar Skåne, Blekinge och Halland. Intervjupersonen jobbar med allt från små till stora företag.

Enligt intervjupersonen är bankens kreditbedömningsprocess individuell för varje företag och enskilt ärende. Vid varje ärende skriver kreditgivarna ett PM vars storlek är beroende av storleken på kredit, komplexiteten och vilken rating kunden har. Det är ett beslutsunderlag där kreditanalytiker gör en analys av företaget. För småföretag kan det variera, allt från lätta och små krediter till stora och komplexa krediter. De små krediterna tas hand av en kundansvarig medan de större krediterna kräver fler personer som blir involverade i beslutet. Vid en kreditbedömning gör banken en helhetsbedömning av flera faktorer. Den viktigaste faktorn vid en kreditbedömning enligt intervjupersonen är ägarna bakom företaget. Vilka personer är det bakom företaget i form av management och styrelse? Ser banken ägarna som rätt personer bakom deras affärsidé? En annan faktor som är avgörande är företagets återbetalningsförmåga. Efter att banken undersöker företagets finansiella delar visar analysen vilken möjlighet företaget har att betala räntor och amorteringar. Pengar som säkerhet räcker inte som förr. I helhetsbedömningen ser banken även över affärsidén, och om banken bedömer den som långsiktigt hållbar. Banken bedömer riskerna i branschen som företaget är verksamt i. Vidare är det viktigt att se över eventuella risker med kundens leverantörer och kunder. De säkerheter som tas är baserade utifrån risknivå och utifrån vilken typ av krediter det är. Informationen till kreditbesluten för småföretag samlas in genom att träffa och prata med personerna bakom företaget. Banken använder även verktyg som Google, UC och bolagsverket för att göra en så bra analys som möjligt.

Siffrorna samlas in genom reviderade bokslut och där menar intervjupersonen att det kan förekomma problem hos småföretag i den finansiella informationen. Småföretagare är duktiga på det de gör men inte alltid med den ekonomiska delen, vilket kan medföra problem i informationen. Intervjupersonen tog upp ett exempel på en hantverkare vars specialitet är att snickra, men när det kom till budgetering och bokföring hade

hantverkaren ingen kunskap. Intervjupersonen menar att detta kan medföra problem i kreditbedömningen som i sin tur kan leda till mer omfattande analyser alternativt nekad kreditgivning.

Banken vill ha reviderade siffror som revisorn har godkänt även om det egentligen inte är ett krav. Det innebär att en utomstående part har kvalitetsbedömt siffrorna och även säkerställer att de är korrekta. Har inte småföretagens ägare kompetensen kring den finansiella informationen menar intervjupersonen att det är en fördel för småföretagen att ha en revisor när banken gör en kreditbedömning. Detta då revisorn har kompetensen kring siffror och budget som ökar trovärdigheten i den finansiella informationen och sätter företaget i en bra finansiell situation när banken gör sin kreditbedömning. Enligt intervjupersonen gör en revisor stor nytta för småföretag då de kan användas i flera sammanhang. Revisorn kan ses som en rådgivare där ägarna kan få rådgivning kring den ekonomiska informationen och om vad företaget kan göra för att bli bättre. Revisorn stämmer av balansräkning och alla dess poster såsom lager och lagervärde, inventarier och avskrivningar så att det blir rätt i bokföringen. Intervjupersonen anser att det är värt att lägga kostnaden för en revisor för småföretag då nyttan av en revisor väger mer än kostnaden.

4.4 Handelsbanken

Handelsbankens intervjuperson blev Pontus Hansson Cederberg som jobbat på banken sen 2010. Pontus har flera arbetsuppgifter inom banken där han främst jobbar som företagsrådgivare. När det gäller företagskunderna är Pontus endast företagsrådgivare till småföretag.

Sedan 2016 har banken gjort stora förändringar vad gäller kreditgivning då de har fått krav från myndigheter och finansinspektion att kunna visa varför det lånar ut pengar till företaget. En kreditbedömningsprocess på Handelsbanken varierar beroende på lånets storlek. Överlag fungerar processen med att banken träffar kunden för att göra en grundlig undersökning och analys av företagets finansiella ställning för att i sin tur kunna bedöma om krediten ska beviljas eller inte. Enligt Pontus är kassaflödet den viktigaste faktorn för Handelsbankens kreditbedömning. Det är nuvarande och framtida

kassaflöde banken försöker göra en bedömning av. Det visar om småföretagen har goda förutsättningar att fullgöra sina förpliktelser i form av återbetalning av ränta och amorteringar. Banken är relativt konservativ i sin kreditgivning och kompenserar aldrig risk med en högre ränta utan tror antingen på att småföretagen återbetalar sina lån, eller så säger banken nej till en kreditgivning. Kassaflödet är så viktig faktor som gör att de andra faktorerna som påverkar kreditbedömningen inte blir relevanta. Banken lånar inte ut på säkerhet. Bortsett från nystartade företag behöver banken bokslut tre år tillbaka. Beroende på vad företaget gör kan det behövas allt från inventarielistor till specificerad balansräkning. Detta för att räkna ut om de kommer att kunna betala tillbaka lånen. Den information som samlas in och som ligger till grund för kreditbedömningen är från reviderade bokslut, inventarieförteckningar och andra komplement i balansräkningen som kommer från ägarna och Bolagsverket. Banken vill alltid att det ska vara reviderade bokslut. Pontus anser att företagen är väldigt öppna med sin information och samtidigt som banken behöver fullständig information för att kunna låna ut pengar anser han att informationsasymmetrin mellan parterna är låg.

Svårigheter som kan uppkomma vid en kreditbedömning av småföretag enligt Pontus är om företagen inte har reviderade bokslut. Har småföretag en verksamhet som är mer komplicerad kan det vara svårt för banken att bedöma balansräkningen vid oreviderade bokslut. Det kan fungera om småföretaget har en god relation med banken sedan tidigare. En god relation innebär att företaget har skött sina åtagande och på goda grunder kan visa att företaget kan göra det i framtiden också, även om de inte har ett reviderat bokslut.

Avskaffandet av revisionsplikten har inte förändrat kraven alls för banken då banken vill jobba med reviderade bokslut och vill alltid att det ska vara reviderade bokslut. Pontus menar att revisorn framför allt ses som en kvalitetsstämpel som ger trygghet i att siffrorna i bokslutet stämmer. Revisorn ska vara neutral men banken ska inte glömma att revisorn säljer externa tjänster. Däremot ser inte Pontus det som ett bekymmer. Ägarna i småföretag är bra på det de gör, men har kanske svårare att förmedla sina tankar på ett språk som banken förstår. I dessa situationer är det enligt Pontus bra att ha en revisor som även kan vara till hjälp vid den ekonomiska delen.

4.5 Ikano Bank

Intervjupersonen på Ikano Bank blev Marie Darte som jobbat på banken i 4 år. Hon är riskchef och Head of Risk i den svenska verksamheten. Ikano bank har verksamheter i flera länder där varje land har en Head of Risk. Marie jobbar med alla typer av företag.

Ikano Banks kreditbedömningsprocess är helt beroende av det material som banken samlar in genom kreditupplysningsbolagen, det som banken själva samlar in samt material från deras leasingpartner. Banken träffar inte kunden. Grunden i all kreditbedömning som görs på Ikano Bank är olika beslutsmodeller. Det som ligger till grund för beslutsmodellerna är intern och extern information. Beroende på hur stor krediten är och hur hög risken är undersöker banken även på mer kvalitativ information. Ju lägre risk desto enklare och mer standardiserat är kreditbeslutet. Högre risk leder till en mer omfattande analys. Ikano Bank gör alltid en bedömning av återbetalningsförmågan på kort sikt men också vilken motståndskraft företaget har på lång sikt. Bedömningen av företagets återbetalningsförmåga grundas enligt Marie på bokslutsinformation. Informationen samlas in elektroniskt där banken har kopplingar mot kreditupplysningsbolag där bokslutsinformation hämtas. Den första och viktigaste faktorn Ikano Bank undersöker är den externa ratingen där en kvalificerad person har gjort en kvalitativ och samlad bedömning. Vidare studerar banken bokslutsinformationen, intern betalningshistorik och information som banken får från parterna. Denna information är en länk ut till företaget. Banken undersöker även om företaget är befintlig kund och i så fall hur företaget har skött sig hos banken. Det är viktigt med en reviderad årsredovisning, eftersom det ökar trovärdigheten i informationen. Banken som kreditgivare kan inte lita på informationen om den inte är reviderad och därför blir möjligheten att få kredit mindre om företagen inte kan uppvisa reviderade bokslut. Kravet på extra säkerheter i form av en borgensman ökar om underlagen vid kreditbedömningen är svaga.

Det som kan försvåra kreditbedömningen hos Ikano Bank enligt Marie är nya företagskunder till banken samt nystartade företag där det inte finns någon historik eller bokslut som banken kan använda för kreditbeslut. Marie skulle inte säga att det finns någon stor asymmetri i informationen mellan stora och små bolag. När banken begär in budget och planår har småföretagen möjligen mindre koll på sin bokföring, vilket gör att underlagen inte alltid är professionella. När preliminära balans- och resultaträkningar

begärs in är det ofta som justeringarna inte är gjorda. Å andra sidan upplever Marie att småföretagen är mer villiga att dela med sig av informationen och har den ofta mer lättillgänglig, förmodligen eftersom de vet att det krävs för att få finansiering. Utmaningen för banken ligger snarare i en osäkerhet kring små och nystartade bolag, huruvida de kommer att klara sig, finns det underlag för produkten/tjänsten etcetera. Det är där riskbedömningen blir svår.

Företag som valt bort revisorer leder till att banken enligt Marie blir mer kritisk när de tittar på bokslutssiffrorna. Vidare menar Marie att det även är beroende på hur länge företaget varit verksamt då detta framför allt gäller nystartade företag och småföretag. För småföretag ökar företaget sin trovärdighet i bokslutssiffrorna med hjälp av en revisor. Är trovärdigheten låg blir risken högre vilket gör att banken kräver högre säkerheter vid kreditgivning. Vid kreditgivning till företag tar banken in resultat- och balansräkning som inte alltid behöver vara granskade av en revisor, men kan enligt Marie fortfarande trots det vara ett kreditvärdigt företag. Detta kräver däremot mer energi från bankens sida vid en kreditbedömning vad gäller att förstå företagets verksamhet, som annars kan underlättas av just en revisor. Företagen som väljer bort revisorn och inte kan visa upp en trovärdig resultat- och balansräkning kommer enligt Marie få svårt att få finansiering. Avskaffandet av revisionsplikten har påverkat pålitligheten i informationen. Marie anser att den ekonomiska informationen försämrats gällande företag som inte använder sig av en revisor då det är högre risk för slarvfel. Saknas en revisor måste banken själva bedöma pålitligheten innan de ser om företaget uppfyller kraven vid en kreditbedömning. Revisorn ger en kvalitetssäkring på de siffrorna som lämnas in så att de stämmer. Avslutningsvis menar Marie att den stora nyttan en revisor har för småföretag är att revisorn kan ses som ett bollplank vid i princip allt rörande ekonomin kring företaget.

4.6 Länsförsäkringar Bank

På Länsförsäkringar Bank intervjuades Alf Magnusson som jobbat 8 år på banken som affärsområdeschef för företag och lantbruk. Alf, som har en väldigt stor erfarenhet inom banken, jobbar med alla typer av företag.

Alf utgår inte från någon generell process eller mall vid kreditbedömning utan går framför allt på kontakten med personerna bakom företaget. Vid en ansökan om kredit träffar Alf ägarna till företaget som försöker sälja in sin företagslösning. De ska sälja in sin affärsidé och sitt företag till banken som bygger upp ett förtroende. Utöver personerna bakom företaget studerar Alf prestationer inom företaget i form av resultat- och balansräkning samt vilken återbetalningsförmåga och vilka säkerheter som erbjuds till banken vid kreditbedömning. Det finns enligt Alf en viss betydelse om det gäller ett nystartat företag eller ett befintligt företag vid en kreditbedömning. Nystartade företag måste kunna presentera sina planer, vilket finansieringsbehov företaget har, vilka krediter de behöver samt vilka säkerheter de kan erbjuda. Befintliga företag har oftast redan en säkerhetsstruktur upplagd, ett bokslut som visar flera år tillbaka i tiden. Informationen samlas in genom ett kreditsystem som banken hela tiden uppdaterar i form av olika PM om företaget. Detta PM är ganska omfattande och innehåller siffror och säkerhet för att kunna presentera en så bra kredit som möjligt.

Vidare menar Alf att alla företag kan leverera siffror, men att inte alla kan presentera siffrorna. Det kan vara ett problem kring kreditbedömningar då det är en viktig parameter att visa positiva resultat. Många småföretagare har ingen kompetens att utföra en resultat- och balansräkning eller att få en årsredovisning korrekt genomgången. En oreviderad årsredovisning är egentligen inte mycket värd eftersom företaget oftast gjort denna själva genom sitt egna ekonomisystem eller så har revisorn gjort denna innan genomgången med företagaren innan skatteberäkningen. Detta kan göra att banken kräver en reviderad årsredovisning innan beslut om eventuella krediter kan beviljas.

Enligt Alf har en revisor betydelse beroende på hur stort kreditbehov ett företag har. För små företag som endast håller sig till små krediter lönar det inte sig med en revisor som kostar en del pengar menar Alf. Så fort det blir större kreditbehov där krediten passerar en miljon bör företag presentera relevanta och trovärdiga siffror och där har en revisor betydelse. Har en revisor presenterat en årsredovisning vet banken att den är korrekt genomgången. Revisorn kan även ses och fungera som en rådgivare till företaget. Företagarna kan bolla idéer med revisorn kring företaget och ha synpunkter kring framtida investeringar i bolaget samtidigt som de kan ha en redovisningsfunktion.

4.7 Sammanfattning

Utifrån ovanstående empiri kan det sammanfattningsvis konstateras att det finns likheter och skillnader i de intervjuade bankernas kreditbedömningsprocess. Processen är således jämförbar och samtliga bankers bedömningsprocess kan variera beroende på storleken på krediten och företaget. Samtliga banker grundar i första hand sin kreditbedömning på återbetalningsförmågan, där det ska finnas ett resultat i företaget som visar möjligheten för företaget att betala av räntor och amorteringar. För att göra en bedömning av återbetalningsförmågan analyserar banken olika faktorer innan ett kreditbeslut kan tas. En likhet mellan Handelsbanken, SEB, Sparbanken Skåne och Ikano bank är att dessa banker anser att den viktigaste faktorn i kreditbedömning är den kvantitativa informationen där kassaflödet rankas högst. En analys av nuvarande och framtida kassaflöde visar om småföretagen har goda förutsättningar att fullgöra sina förpliktelser i form av återbetalning av ränta och amorteringar. Detta påvisar en skillnad gentemot respondenterna från Länsförsäkringar Bank och Nordea som anser att den kvalitativa informationen är viktigast vid en kreditbedömning där ägarna bakom företaget är den viktigaste faktorn. Bankerna bedömer om ägarna är rätt personer bakom deras affärsidé genom att sälja in sin företagslösning vid en kontakt mellan parterna.

Samtliga intervjuade banker nämner även att det kan uppkomma problem i den finansiella informationen från företagen som kan försvåra en kreditbedömning. Brist på information ger ökad risk vilket gör att intervjuade banker som Nordea, Ikano Bank, Handelsbanken och SEB behöver göra mer omfattande analyser alternativt neka kreditgivning. Idag ser de intervjuade bankerna inte informationsasymmetrin som något större problem vid kreditbedömning då de upplever att småföretagen är mer villiga att dela med sig av informationen och ofta har den mer lättillgänglig, förmodligen eftersom de vet att det krävs för att få finansiering.

Likaså nämner intervjupersonerna tryggheten och förtroendet som en reviderad årsredovisning skapar. Nordea vill ha reviderade siffror som revisorn har godkänt även fast det egentligen inte är ett krav. Länsförsäkringar Bank anser att en oreviderad årsredovisning egentligen inte är mycket värd då företaget oftast gjort denna själv genom sitt egna ekonomisystem, eller så har revisorn gjort denna innan genomgången med företagaren innan skatteberäkningen. Ikano Bank anser att det är viktigt med en reviderad årsredovisning, eftersom det ökar trovärdigheten i informationen.

Handelsbanken och SEB nämner att en reviderad årsredovisning ses som en kvalitetsstämpel.

Konklusionen av den hämtade empirin är att det finns flera aspekter som bankerna har gemensamt, likväl aspekter som skiljer deras kreditbedömning åt. Detta kommer att belysas i nästkommande avsnitt där en djupare analys av empirin kommer att presenteras.

5. Analys

I detta kapitel kommer empirin att analyseras och jämföras med den tidigare presenterade teoretiska referensramen.

5.1 Kreditbedömning

För att kunna göra en korrekt kreditbedömning ska bankerna enligt Svensson (2003) använda sig av en kreditbedömningsprocess som är uppdelad i tre delar; insamling av information, bearbetning och analys, samt tolkning av information. Processen är snarlik hos samtliga undersökta banker som använder sig av någon form av bedömningsmall. De samlar således in så mycket information som möjligt för att sedan sammanställa det i ett kredit-PM. Tidigare forskning har endast fokuserat på den övergripande kreditprocessen och benämner inte kredit-PM som bankerna gör idag. Hos Sparbanken Skåne, Länsförsäkringar, Nordea, Handelsbanken och SEB inleds processen med att den potentiella kunden kommer in med en förfrågan där den presenterar syftet med krediten genom sin affärsidé och affärsplan. Processen skiljer sig däremot hos Ikano Bank som inte träffar sina kunder utan bankens kreditbedömningsprocess är helt beroende på det material som banken samlar in genom kreditupplysningsbolagen, material som banken själv samlar in, samt material från deras leasingpartner. Svensson (2003) och Gray, Mirkovic & Rangunathan (2016) menar att bankernas kreditgivare kombinerar kvantitativ (hård) och kvalitativ (mjuk) data i olika omfattning vid kreditprocessen. Det stämmer bra överens med föreliggande studies empiriska material där intervjupersonerna samlar in uppgifter kring småföretagen genom att exempelvis träffa kunden (kvalitativ information), eller genom finansiella nyckeltal som kassaflöde och årsredovisningar (kvantitativ information).

Samtliga intervjuade menar att bankernas kreditbedömning i första hand grundar sig på återbetalningsförmågan, där det ska finns ett resultat i företaget som visar möjligheten i företaget för betalning av räntor och amorteringar. För att göra en bedömning av återbetalningsförmågan analyserar banken olika faktorer innan ett kreditbeslut kan tas. Som tidigare nämnts i den teoretiska referensramen (under rubrik 2.2 Kreditbedömning) består kreditbedömning av olika faktorer utifrån Svedins (1992) modell; affärsidé, resursanalys, omvärldsanalys och ekonomisk analys. För att utvärdera analysmodell och

teorin som den belyser har det hos respondenterna hittats anknytning till samtliga delar av modellen. Respondenterna från Länsförsäkringar Bank, Sparbanken Skåne, SEB och Nordea analyserar småföretagens affärsidé och affärsplan för att bedöma bolagets förmåga att verka på marknaden vilket visar ett samband i denna studie med Douglas, Douglas & Davies (2010) forskning. Detta genom att kreditgivaren personligen träffar låntagaren och kan ta in information om denne samt höra om företagets affärsplan. De intervjuade respondenterna bekräftar att affärsidén ger kreditgivarna en uppfattning om företaget, framförallt nystartade företag. Enligt respondenterna finns betydelse mellan nystartat företag och befintligt företag vid en kreditbedömning. Respondenten från Sparbanken Skåne förklarar att nystartade företag inte har någon historik att gå efter vilket gör att det blir i de fallen ännu viktigare med en ordentlig affärsplan. Respondenten från Länsförsäkringar Bank förklarar att nystartade företag måste kunna presentera sina planer, vilket finansieringsbehov företaget har, vilka krediter de behöver samt vilka säkerheter de kan erbjuda. Befintliga företag har oftast redan en säkerhetsstruktur upplagd, ett bokslut som visar flera år tillbaka i tiden. Studien bekräftar Bruns & Fletchers (2008) forskning om att det är mer intressant för kreditgivarna att fördjupa sig i småföretags affärsmodell och kapitalstruktur än vad det är för medelstora och stora företag.

Däremot lägger bankerna ännu större fokus på resursanalysen än på själva affärsidén. Respondenterna från Länsförsäkringar Bank och Nordea förklarar att den viktigaste faktorn bakom en kreditbedömning är ägarna bakom företaget. Precis som Svedin (1992) förklarar samlar kreditgivarna på sig information om företaget genom det personliga mötet med ägarna samtidigt som de kan beakta och komplettera den kvalitativa informationen. Intervjupersonerna från Länsförsäkringar Bank och Nordea anser att den kvalitativa informationen är viktigast vid en kreditbedömning där ägarna bakom företaget är den viktigaste faktorn. Bankerna bedömer om ägarna är rätt personer bakom sin affärsidé genom att ägarna försöker sälja in sin företagslösning till kreditgivarna i samband med det personliga mötet. Respondenten från Sparbanken Skåne menar att om banken känner att ägarna har en god idé men märker att de inte kan presentera och genomföra idén, kan banken säga nej till finansiering. Enligt respondenten från Länsförsäkringar Bank och intervjupersonen från Nordea är det ägarna till företaget som ska sälja in sitt företag och dess affärsidé till banken för att etablera ett förtroende som krävs för finansiering. Företagsledningen skapar med sin

kompetens ett förtroende som styrker Tomkins (2001) och Kling, Driver & Larssons (2003) forskning om att förtroendet mellan kreditgivare och kredittagare underlättar möjligheten till en beviljad kredit.

Till skillnad från respondenterna från Nordea och Länsförsäkringar Bank anser respondenterna från Handelsbanken, SEB, Sparbanken Skåne och Ikano Bank att den viktigaste faktorn i kreditbedömning är den ekonomiska analysen där kassaflödet rankas högst. Det talar emot Berger och Udells (2002) forskning som anser att andra faktorer har lika stor betydelse. De menar att starka relationer mellan bank och företag kan kopplas ihop med minskat krav på säkerhet. Bankerna har sedan 2016 gjort stora förändringar vad gäller kreditgivning då de har fått krav från myndigheter och finansinspektion att kunna bevisa varför de lånar ut pengar till småföretagen. En analys av nuvarande och framtida kassaflöde visar om småföretagen har goda förutsättningar att fullgöra sina förpliktelser i form av återbetalning av ränta och amorteringar. Grunden för Ikano Banks kreditbeslut är den hårda informationen och beroende på hur stor krediten är granskar banken mer kvalitativ information och gör en mer omfattande analys. Kassaflödet har blivit en så pass viktig faktor för Handelsbanken att de andra faktorerna som påverkar kreditbedömningen inte blir relevanta. Respondenten från SEB förklarar att det ska finnas kapital för räntor och amorteringar om en kredit ens ska vara möjlig. Detta bekräftar Svenssons (2003) studie om att kvalitativ information är nyckelfaktorn i en kreditbedömning.

Omvärldsanalysen är inte något de intervjuade respondenterna fördjupade sig i. De intervjuade respondenterna ser över faktorer som marknaden företaget befinner sig i, företags kunder, leverantörer och konkurrenter vid en kreditbedömning, men samtliga respondenter värderar inte omvärldsanalysen i första hand. Detta då den ekonomiska analysen och resursanalysen värderas högre.

Enligt Svedin (1992) finns det även andra faktorer som tidigare relationer, bolagets storlek och vilka säkerheter som erbjuds som kan underlätta kreditgivarens beslut. Relationen mellan kreditgivare och kredittagare underlättar informationsinsamlingen och ökar trovärdigheten i informationen, framför allt hos småföretag. Detta genererar ett förtroende som respondenterna från Handelsbanken och Länsförsäkringar Bank bekräftar genom att relationer skapar trygghet och minskad informationsasymmetri vid kreditgivning. Detta går emot Huang, Chang & Yu (2003) undersökning om att den

informationsasymmetrin skapar problem vid kreditöverenskommelse mellan banker och småföretag. Det kan bero på att det med dagens system är enklare för bankerna att ta reda på all information kring företaget än när Huang, Chang & Yu (2003) forskning gjordes.

Utifrån empirin kan det konstateras att den kvantitativa informationen och analysen överväger den kvalitativa delen hos den undersökta studiens respondenter. Detta grundas på att samtliga respondenter nämner att kassaflöde och årsredovisningar är viktiga för deras kreditbedömning. Även om Länsförsäkringar Bank och Nordea ser den kvalitativa delen som den viktigaste i föreliggande studie så väger de in den kvantitativa delen i en kreditbedömning. Till skillnad från Handelsbanken som ser kvantitativ information så viktig att den kvalitativa informationen spelar mindre roll. En kreditbedömning utan kvantitativ information är väldigt svår då bankerna inte kan se vilken säkerhet eller kassaflöde företagen har. Medan en kreditbedömning utan kvalitativ information är möjlig men inte bästa tänkbara.

5.2 Svårigheter vid kreditbedömning

Samtliga respondenter nämner att det kan uppkomma problem i den finansiella informationen från företagen som kan försvåra en kreditbedömning. Småföretagare är duktiga på det de gör men inte alltid med den ekonomiska delen som bokslut, årsredovisningar och budgetar. Det empiriska resultatet stämmer överens med Collis (2010) där informationen kan bli en begränsad tillgång. Detta på grund av att boksluten görs av personer som inte är kvalificerade och får dålig kvalitet. Brist på information ger ökad risk vilket gör att intervjuade banker som Nordea, Ikano Bank, Handelsbanken och SEB behöver göra mer omfattande analyser alternativt neka kreditgivning. Respondenten från Länsförsäkringar Bank menar att många småföretagare inte har kompetensen att utföra den ekonomiska delen och få den korrekt genomgången.

Utifrån kreditgivarens utvärdering av information skapas förtroende. Förtroende skapas även i samband genom den initiala kontakten mellan parterna i en kreditbedömningsprocess (Kling, Driver & Larsson, 2003). Ett problem som bankerna kan stöta på är att det inte finns förtroende för företaget som ansöker om ett lån. SEB

beviljar sina krediter endast till kunder som banken känner ett förtroende för då det har blivit allt viktigare med åren. SEB lånar inte ut pengar på risk vilket innebär att privatpersonerna bakom företagen behöver ställa upp med mer säkerheter eller gå in med mer eget kapital. Det är inte alltid detta kan erbjudas från privatpersonerna vilket kan försvåra kreditbedömningen. Respondenten från Sparbanken Skåne bedömer att det kan uppkomma svårigheter när ägarna vill ha full finansiering på sitt lån. Banken ifrågasätter då varför ägarna inte vill riskera eget kapital.

Respondenterna från de intervjuade bankerna påpekar att utmaningen för bankerna ligger i osäkerheten kring nystartade bolag. Där finns ingen historik att gå på vilket gör att det i dessa fall blir ännu viktigare med en ordentlig affärsplan och likviditetsplan som presenteras av en bra företagsledare. Svårigheten är att bedöma huruvida de nystartade bolagen kommer att klara sig och om finns det underlag för produkten/tjänsten. Är ledningen och ägarna inte rätt personer till det nystartade bolaget kommer relationen och förtroendet för att bankerna vara mindre bra och försvåra en kredit, vilket överensstämmer med Lapavitsas (2007) resonemang om att förtroende och relationer underlättar i en kreditbedömning.

Samtliga respondenter ser ingen informationsasymmetri mellan företagen och banken och därmed påverkar den inte bankernas kreditbedömning. De upplever även inte att småföretag utnyttjar fördelar av informationen för att lättare få en kredit beviljad. Det hittas inget samband med tidigare forskning (Carrington, 2014; Bruns & Fletcher, 2008; Huang, Chang & Yu, 2003). Idag ser respondenterna inte informationsasymmetrin som något större problem vid kreditbedömning då de upplever att småföretagen är mer villiga att dela med sig av informationen och ofta har den mer lättillgänglig, förmodligen eftersom de vet att det krävs för att få finansiering. Ikano Banks riskchef upplever inte att företagarna medvetet försöker undanhålla information utan att det i så fall kan bero på missförstånd eller okunnighet. Respondenten från Sparbanken Skåne anser att informationen från företagen framförs på ett rätt sätt och är relevant vilket gör att respondenten inte ser problem i informationsasymmetrin. Respondenten från Handelsbanken förklarar att företagen är väldigt öppna med sin information då banken behöver fullständig information för att kunna låna ut pengar.

5.3 Revisorns betydelse

Samtliga respondenter anser att en reviderad årsredovisning skapar trygghet och förtroende för företagets redovisning vilket stämmer överens med Carringtons (2014) definition av revisorns betydelse. Nordea vill ha reviderade siffror som revisorn har godkänt även om det egentligen inte är ett krav. Det innebär att en utomstående part har kvalitetsbedömt siffrorna och även säkerställer att de är korrekta vilket stämmer överens med Carringtons (2014) förklaring där revisorn visar externa intressenter att de finansiella rapporterna är kontrollerade av en oberoende part och förmodas vara korrekta. De ser risken i att ägarna bakom företaget missar i räkenskaperna på grund av bristande kunskap inom redovisning och inte vet om siffrorna är felaktiga. Pontus från Handelsbanken förklarar att ägarna är bra på det de gör, men har kanske inte har kompetensen att förmedla sina tankar i ett språk som banken förstår. Har inte ägarna den kompetensen ska revisorn sköta detta då revisorn har kompetensen kring siffror och budget som ökar trovärdigheten i den finansiella informationen och sätter företaget i en god finansiell situation när banken gör sin kreditbedömning, vilket är enhetligt med Knechels et al., (2008) studie. Arbetet som revisorn utför förhindrar eventuell informationsasymmetri som kan uppkomma mellan kreditgivare och kredittagare. Det kan således kopplas till Carrington (2014) som menar att revisorn kan ses som en försäkran om att de finansiella rapporterna är korrekta och på så sätt minskar informationsasymmetrin som annars kanske kan uppstå.

Kreditgivare kan inte lita på informationen om den inte är reviderad och därför blir möjligheten att få kredit mindre om företagen inte kan uppvisa reviderade bokslut. Det styrker Blackwell et al. (1998) studie om småföretag har större risk att få sämre lånevillkor hos kreditgivarna vid oreviderad redovisning. Handelsbanken och SEB nämner att en reviderad årsredovisning ses som en kvalitetsstämpel precis som Carrington (2014) och Carrington & Catasús (2007) beskriver det. Det ger ett förtroende hos kreditgivaren som i sin tur leder till komfort.

Sparbanken Skåne anser att en revisor har mindre betydelse vid en kreditbedömning av nystartade företag där andra faktorer spelar större roll. Respondenten från Länsförsäkringar Bank förklarar att en revisors betydelse är beroende på hur stort kreditbehov ett företag har. För småföretag som endast håller sig till små krediter lönar det inte sig med en revisor som kostar en del pengar menar respondenten. I detta fall

kan man se ett samband med Niemi & Sundgrens (2012) forskning där det istället för revisor finns andra alternativa faktorer som påverkar ett kreditbeslut. Så fort det blir större kreditbehov där krediten passerar en miljon bör företag presentera relevanta och trovärdiga siffror och där har en revisor betydelse. Här finns ett samband med Norberg & Thorell (2005) som menar att småföretag ställer sig frågan om vilka perspektiv och omständigheter som är väsentliga innan de bestämmer sig för att anlita en revisor. Har småföretag i åtanke att expandera eller göra investeringar och kommer att behöva ansöka om lån skickar en revisor positiva signaler. Då blir kostnaden för revisorn mer befogad. Respondenten från Sparbanken Skåne är inne på att vid en större investering eller finansiering kan revisors betydelse vara avgörande för en kreditgivning.

Avskaffandet av revisionsplikten har inte påverkat Länsförsäkringar Bank, Handelsbanken, Sparbanken Skåne och Nordeas kreditbedömning av småföretag. Ikano Bank och SEB anser däremot att avskaffandet av revisionsplikten har påverkat pålitligheten i informationen. Respondenten från Ikano Bank anser att den ekonomiska informationen försämrats gällande företag som inte använder sig av en revisor då det är högre risk för slarvfel. Saknas en revisor måste banken själva bedöma pålitligheten innan de ser om företaget uppfyller kraven vid en kreditbedömning. Sedan avskaffandet av revisionsplikten förklarar respondenten från SEB att småföretag utan revisor kan leda till att banken behöver ifrågasätta om siffrorna är korrekta och om det finns substans bakom siffrorna. Studien påvisar ett samband mellan Ikano Bank och SEB med Dedman & Kausars (2012) forskning om att företag som väljer bort revisionen efter att revisionsplikten avskaffades har sämre kvalitet på de finansiella rapporterna. I Dedman och Kausars (2012) studie framkom att den uppfattning som de småföretagen i Storbritannien hade om att revision inte hade någon inverkan på kreditgivningsprocessen inte stämde, vilket utifrån denna studies resultat kan till en viss mån appliceras på motsvarande process i Sverige.

Collis (2003) menar att småföretag anser att fördelarna med att ha en revisor är högre eftersom den sänker andra kostnader i bolaget och därför är de villiga att betala för revision. Respondenten från Länsförsäkringar anser att kostnaden för revisor inte är särskilt stor för småföretag. Skulle däremot företaget vara väldigt litet och kostnaden för revisorn översteg nyttan så anser inte respondenten att en revisor är nödvändig till just det företaget.

Trots att bankerna inte kräver att småföretag ska ha reviderade bokslut framkommer det från respondenter att de vid osäkerhet i kreditbedömningen börjar ställa krav på småföretagarna att anlita revisor. Respondenten från Nordea vill ha reviderade siffror som revisorn har godkänt även om det egentligen inte är ett krav. Detta indikerar att företags val att anlita en revisor kan göra att kreditgivarens beslut väger över till det positiva. Samtliga respondenter tyckte även att revisorn kunde ha en rådgivande roll för företaget, vilket ger en ytterligare trygghet till kreditgivaren. Trots detta är inte revisorn den avgörande faktorn vid en kreditbedömning för respondenterna. Det är möjligt att en kreditbedömning inte grundar sig på enbart revision men att revision har en påverkan på beslutet. Samtliga respondenter bekräftar detta då de anser att en revisor är värd kostnaden för småföretag då nyttan av en revisor väger mer än kostnaden.

6. Slutsats

I detta kapitel presenteras slutsatserna av studien utifrån den problemformulering som studien bygger på.

6.1 Slutsats

Syftet med studien var att ta reda på revisorns betydelse vid bankernas kreditbedömning av småföretag efter avskaffandet av revisionsplikten. Studien vill även undersöka vilka faktorer som ligger till grund för bankernas kreditbedömning av småföretag samt vilka svårigheter som finns vid kreditbedömningen.

Samtliga banker grundar sin kreditbedömning i att bedöma företagets återbetalningsförmåga. Återbetalningsförmågan uppskattas utifrån olika bedömningsfaktorer med hänsyn till kvantitativ och kvalitativ information. Kreditgivare lägger större vikt vid positivt kassaflöde och ägarna bakom företaget. Ekonomisk analys och resursanalys är bedömningsfaktorer som spelar större roll vid en kreditbedömning än vad den har gjort i tidigare studier. Revisorns betydelse har en anknytning till den kvantitativa informationen genom att skapa komfort och förtroende för småföretagens siffror så att bankerna känner trygghet i den finansiella informationen. Den kvalitativa informationen har inte den anknytningen till en revision som den kvantitativa informationen vilket ger revisionen en mindre betydelse. Studiens resultat visade att trots att revisionen kan anses vara en fördel vid en kreditbedömning så är det inte den viktigaste faktorn.

Trots de olika bedömningsfaktorerna tyckte samtliga banker att revisorn hade en betydelsefull roll vid kreditgivning. Studien visar att avskaffandet av revisionsplikten kan medföra försämringar i den ekonomiska informationen hos småföretag vilket försvårar kreditbedömningarna. Där har småföretagare inte kompetens att utföra en resultat- och balansräkning eller att få en årsredovisning korrekt genomgången. Detta försvårar en kreditbedömning sett utifrån bankernas perspektiv vilket har gjort att respondenten från Nordea börjar ställa krav på företagen om att ha reviderade bokslut, trots att det egentligen inte är ett krav. Respondenterna förklarar att det är viktigt för småföretagen att inte glömma bort varför verksamheten bedrivs och finns inte tid eller

kunskap är det fördel att ta hjälp av en revisor. Även om det diskuteras i tidigare forskning om att det är dyrt att ta hjälp av en revisor är det ändå enligt respondenterna en tjänst värd att betala för. I och med detta blir revisorns betydelse värdefull för bankerna. Samtliga intervjuade respondenter anser att oreviderade bokslut resulterar i ökad informationsasymmetri och att banken behöver ifrågasätta om siffrorna är korrekta. Det innebär att om småföretagen inte tar kostnaden för en revisor så måste banken lägga resurser/kostnader på att verifiera oreviderade bokslut, som i sin tur leder till lägre möjligheter att få en kredit.

Slutsatsen är att revisorn har betydelse vid bankernas kreditbedömning av småföretag efter avskaffandet av revisionsplikten. Revisorn fungerar som en kvalitetsstämpel där banken kan känna sig trygg i att siffrorna från den kvantitativa informationen stämmer samt att det skapar ett förtroende mellan kreditgivare och kredittagare.

6.2 Förslag till framtida forskning

Hur stor del av total kredit till företaget utgör småföretagskrediter i volym och antal? Är det relevant för bankerna att ha en avancerad kreditgivningsprocess för dessa krediter givet antagandet att de utgör en liten del av totala utlåningen av företagskrediter? Borde inte det leda till en mer automatiserad kreditgivningsprocess till småföretagen i framtiden, där den kvantitativa delen får mer betydelse? Det går emot nuvarande process där förtroendet för ägarna och företagsledningen anses vara viktig i kreditbedömningen.

Referenser

- Arnold, L.G. & Riley, J.G., 2009. On the Possibility of Credit Rationing. *American Economic Review*, p. 2012-2021.
- Berger, A. N. & Udell, G. F. (2002) Small business credit availability and relationship lending: the importance of bank organizational structure, *Economic Journal*, Vol. 112, No.477, pp. 32-53.
- Berger, A. N. & Udell, G. F. (2004) Bank size, lending technologies, and small business finance, *Journal of Banking & Finance*, Vol.35, No. 3,pp. 724-735.
- Blackwell, D.W., Noland, T.R., Winters, D.B. (1998). *The value of auditor assurance: Evidence from loan pricing*. *Journal of Accounting Research*, Vol. 36(1), pp. 57-70.
- Bruns, V., Fletcher, M. (2008). *Banks' risk assessment of Swedish SMEs*. *Venture Capital*, Vol. 10(2), pp. 171-194
- Brommé, Per; Elmér, Leif & Nylén, Bertil (1998): *Kreditgivning till företag*. Studentlitteratur
- Bryman, A. & Bell, E. (2013) *Företagsekonomiska forskningsmetoder*, Studentlitteratur
- Caringe, A., Mossberg, E. (2015). Avskaffandet av revisionsplikten - En litteraturstudie över intressenters inställning. Kandidatuppsats, Sveriges lantbruksuniversitet. Hämtad den 10 april 2017, från: http://stud.epsilon.slu.se/8260/11/caringe_et_al_150707.pdf
- Carrington, T. (2014). *Revision*. Studentlitteratur
- Carrington, T. & Catasús, B. (2007). Auditing Stories about Discomfort: Becoming Comfortable with Comfort Theory. *European Accounting Review*, 16(1), pp 35-58.
- Collis, J. (2003). Directors' Views on Exemption from the Statutory Audit. *Department of Trade & Industry*
- Collis, J. (2010) Audit exemption and the demand for voluntary audit: a comparative study of the UK and Denmark, *International Journal of Auditing*, Vol. 14, No. 2, pp. 211-231.
- Danielsson. C. (2010). *Reformen påverkar inte bankernas utlåning*. *Balans*, 5.
- Dedman, E., Kausar, A. (2012). *The impact of voluntary audit on credit ratings: evidence from UK private firms*, *Accounting and Business Research*, 42(4),pp. 397-418.
- Gray, S., Mirkovic, A. & Raguathan, V. (2006). The determinants of credit ratings: Australian evidence. *Australian Journal of Management*, Vol.31 (2), pp.333-354.
- Huang, G.L., Chang, H.C., Yu, H.C., (2006) A Comprehensive Study on Information Asymmetry Phenomenon of Agency Relationship in the Banking Industry: *Journal of*

American Academy Of Business, 8,2, sid. 91-97.

Ikano Bank, *Årsredovisning 2017*, Ikano Bank AB, Stockholm.

Jacobsen, D.I (2002). *Vad, hur och varför? Om metodval i företagsekonomi och andra samhällsvetenskapliga ämnen*. Studentlitteratur.

Kling, Katarina. Driver, Michael J. & Larsson Rikard. (2003): Hantering av mänskliga fallgropar vid kreditbedömning av små företag – ett kognitivt perspektiv. I Landström, Hans. (red) *Småföretaget och kapitalet - Svensk forskning kring små företags finansiering*, s 67-89.

Knechel, W. R., Niemi, L., & Sundgren, S. (2008). Determinants of Auditor Choice: Evidence from a Small Client Market. *International Journal of Auditing*, 12, 65-88.

Lag (2004:297) om bank- och finansieringsverksamhet

Lapavitsas, Costas (2007): Information and trust as social aspects of credit. *Economy and Society*, 36(3), s 416-436

Lennartsson, R. (2010). Revisionsplikten: kom, sågs ... och slopades. *Balans*, (5). Hämtad den 10 april, 2017, från: http://www.faronline.se/Dokument/Balans/2010/BALANS_NR_05_2010/BALANS_2010_N05_A0016/?path=/3/25468/25485/25931/26593/

Marténg, C. (2014). Hälften av företagen utan revisor - oroande utveckling enligt UC. Hämtad den 3 april 2017, från: <http://www.tidningenbalans.se/nyheter/halften-av-foretagen-utan-revisor-oroande-utveckling-enligt-uc/>

Niemi, L. & Sundgren, S. (2012). Are Modified Audit Opinions Related to the Availability of Credit? Evidence from Finnish SMEs. *European Accounting Review*, 21 (4), 767-796.

Nilsson, A. och Öhman, P. (2012), "Better safe than sorry: Defensive loan assessment behaviour in a changing bank environment", *Qualitative Research in Accounting & Management*, Vol. 9, Nr. 2, s. 146-167.

Schneider, Arnold & Church, Bryan K (2008). "The Effect of Auditors' Internal Control Opinions on Loan Decisions". *Journal of Accounting and Public Policy* nr 27. 1-18

PWC. (U.å.). Frivillig revision för de minsta bolagen. Hämtad den 2 april, 2017, från: <http://www.pwc.se/sv/revision/frivillig-revision-for-de-mindre-bolagen.jhtml>

Saunders, M., Lewis, P. & Thornhill, A. 2009. *Research methods for business students*. (5. uppl.) Harlow: Financial Times Prentice Hall.

Skatteverket (2015). Hämtad 18 april, 2017, från: https://www.skatteverket.se/omoss/omskatteverket/temasvarpavitt/kopatjansterfranan_natforetag.4.71004e4c133e23bf6db800098344.html

SOU (2008:32) *Avskaffandet av revisionsplikten för små företag*. Hämtad den 2 april, 2017, från Skatteverket webbplats:

<http://www.regeringen.se/contentassets/053cd8567e8e4f9eb722ba734d0186c8/avskaffande-av-revisionsplikten-for-sma-foretag-hela-dokumentet-sou-200832>

Svedin, J. (1992). Kreditgivning och kreditbedömning av företag. Studentlitteratur

Svenska bankföreningen (2016): *De fyra storbankerna*. Hämtat den 16 maj, 2017, från: <http://www.swedishbankers.se/fakta-och-rapporter/svensk-bankmarknad/de-stora-bankkoncernerna/>

Svensson, Birgitta (2003). *Redovisningsinformation för bedömning av små och medelstora företags kreditvärdighet*. Företagsekonomiska institutionen, Uppsala universitet. Uppsala: Företagsekonomiska institutionen.

Svensson, K. & Ulvenblad, P.O., 1994. *Bankmäns hantering av krediter till små företag-En studie ur ett informationshanteringsperspektiv*, Halmstad: ADE-Tryck.

Sveriges riksbank (2001). *Finansiell stabilitet*. Stockholm: Sveriges riksbank

Thorell, P. & Norberg, C. (2005). Revisionsplikten i små aktieföretag, Svenskt Näringsliv. Hämtad den 15 april, 2017, från: http://www.svensktnaringsliv.se/multimedia/archive/00000/Revisionsplikten_i_sm__458a.pdf

Tomkins, C. (2001) Interdependencies, trust and information in relationships, alliances and networks, *Accounting, Organizations and Society*, Vol. 26, No. 2, pp. 161–191.

Qu, S. Q. & Dumay, J. (2011) The qualitative research interview, *Qualitative Research in Accounting and Management*, Vol. 8, No. 3, pp. 238-264.

Intervjuer

Anonym. Beslutsfattare Nordea, 29 april, 2017. Telefonintervju

Avdic, A. Företagsrådgivare Sparbanken Skåne 4 maj, 2017. Personlig intervju

Cederberg, H.P. Företagsrådgivare Handelsbanken 5 maj 2017. Personlig intervju

Dante, M. Head of Risk Ikano Bank, 28 april, 2017. Telefonintervju

Ewertz, C. Företagsrådgivare SEB, 15 maj, 2017. Personlig intervju

Magnusson, A. Affärsområdeschef Länsförsäkringar Bank, 26 april, 2017. Personlig intervju

Bilaga 1 - Enkäten

Frågeformulär

Inledning

Får jag lov att spela in intervjun?

Berätta lite om dig själv och dina arbetsuppgifter på banken?

Vilka typer av företag jobbar du med?

Kreditbedömning

Beskriv hur er kreditbedömningsprocess till företag går till och utgår ni från någon generell modell eller mall?

Vad grundar sig er kreditbedömning på?

Vilka fem faktorer anser du vara viktigast vid en kreditbedömning?

– Stapla faktorerna från punkt 1-5, där punkt 1 ses som den viktigaste faktorn. Berätta lite kort om varför du rangordnar dem som du gör.

Hur mycket kontakt har ni med företaget innan/under/efter kreditbedömningen?

Hur samlas informationen som ligger till grund för beslut om kreditbedömning?

Finns det svårigheter kring er kreditbedömning? Om ja, vilka?

Har kvaliteten på den ekonomiska informationen försämrats gällande företag som inte använder sig av revisor?

Vilka krav har ni på att årsredovisningen ska vara reviderad? Hur viktig är en reviderad årsredovisning jämför med en icke reviderad årsredovisning vid kreditgivning?

Finns det problem rörande informationsasymmetrin mellan banken och småföretagen?
Om ja, vilka?

Revisorns betydelse

Vilken betydelse har en revisor vid kreditbedömning av små företag?

Hur påverkas relationen mellan banken och småföretag av om företagen använder revisor eller inte?

Hur har avskaffandet av revisionsplikten förändrat kraven för de kriterier som används vid kreditbedömning?

Avslutande

Vilken nytta anser du att revisorn har för småföretagare?

Är det okej att använda ditt och bankens namn i min uppsats?